

LUNDS
UNIVERSITET

Sosial bærekraft & planleggingsparadigme i Trafikverket

Karin Winter, 2023-03-27

En studie av planeringstänkande på Trafikverket och konsekvenser för sociala frågeställningar

- Bakgrund
- Om studien
- Resultat
- Konklusioner

Bakgrund

- Problematiskt att sociala frågeställningar ofta hamnar i skuggan i transportplaneringssammanhang
- Planeringen på Trafikverket är inget undantag – sociala perspektiv upplevs som något nytt som känns besvärligt, otydligt och inte helt nödvändigt

Studie

- Undersökt dominerande planeringstänkande på Trafikverket och vad det betyder för hur sociala frågeställningar får plats i planeringen
- Diskursanalys som tillämpar teorier utvecklade av statsvetarna Ernesto Laclau & Chantal Mouffe och som utgår från dokumentanalys
- Mer om studien finns att läsa i *Tankemotståndet mot sociala skillnader som transportplaneringsfråga*, Winter 2021, KTH

A close-up, black and white photograph of water droplets on a dark, textured surface. The droplets are of various sizes, some forming thin, winding lines. The lighting creates highlights on the edges of the droplets, giving them a three-dimensional appearance.

Med dagens planeringstänkande
blir sociala frågeställningar
mindre viktiga och svåra

Dominerande planeringstänkande hos Trafikverket

Den funktionella diskursen

- *Utgår från "transportsystemets funktion" som ska upprätthållas och utvecklas*

Den målfokuserade diskursen

- *Utgår från olika mål som transportplaneringen ska bidra till att förverkliga*

Den samhällsekonomiska diskursen

- *Utgår från 'samhällsekonomisk effektivitet' som styrande för hur transportsystemet förändras*

En närmare titt på respektive diskurs

Den funktionella diskursen

- Utgår från “transportsystemets funktion” som ska bevaras och utvecklas
- Transportsystemet som teknisk anläggning och eget system
- Människor blir till trafikanter
- Samhället bortanför transportsystemet

- Vad som händer bortom anläggningen (inkl effekter av planeringen) och hur den fungerar för olika människors liv konstrueras inte som något som tillhör planeringen
- Transportsystemets funktion konstrueras som något objektivt och neutralt, avskilt från om det exv är 'rättvist', hur det upplevs och betyder för olika personer

En närmare titt på respektive diskurs

Den målfokuserade diskursen

- *Utgår från olika mål som transportplaneringen ska bidra till att förverkliga*
- *Olika mål hanteras ofta parallellt och 'nedbrutna'*
- *Medborgarna*
- *I tillägg omsorg om "de andra"*
- *Ett hållbart samhälle*

- *Planeringen ska inte ifrågasätta målen: Konflikter döljs*
- *Avvägningar mellan mål och inte mellan olika livssituationen för varelser på olika platser.*
- *Rådande medborgarnorm konstrueras som oproblematis*
- *"Ett hållbart samhälle" är ett myndighetsprojekt*

En närmare titt på respektive diskurs

Den samhällsekonomiska diskursen

- *Utgår från samhällsekonomisk effektivitet, dvs att marknadskrafter primärt bör styra planeringen*
- *Samhället som marknad*
- *Den nyttomaximerande individen som konsumerar*

- *Fördelningsfrågor och andra sociala frågeställningar hänvisas till politiken*
- *Att fördela resurser utifrån en marknadsmodell konstrueras som opolistiskt och "bäst"*
- *Konflikter löses genom beräkningar*

Sammantaget

- Ingen diskurs konstruerar planering som utgående från att det finns *olika* grupper i samhället med *olika* behov och synsätt på transporter eller samhällets utveckling
- Ingen diskurs lägger fokus på att i bredare bemärkelse företräda människor i samhället och olika röster
- Samtliga diskurser konstruerar och legitimerar trots detta planeringen som att den i olika avseenden är för ”alla”, vilket kan antas bidra till att sociala skillnader blir mindre angeläget.
- En komplikation att planeringen genomgående konstrueras som en politisk neutral verksamhet som med hjälp av objektiv expertkunskap antas kunna fastställa en bästa lösning

A close-up photograph of a hand holding a steel wool scrubber over a dark, wet surface. The surface is covered with numerous water droplets of varying sizes, some of which are in sharp focus. The lighting is soft, highlighting the texture of the steel wool and the wetness of the surface. The overall tone is dark and moody.

Studien visar att förändring kräver
att vi orkar ompröva och göra upp
med dagens planeringspraktik

LUNDS
UNIVERSITET

Funderingar? Frågor?

Du når mig på karin.winter@tft.lth.se
